

“És possible ser **dona** i rebel en un país islàmic”

L'escriptora

Nawal al-Saadawi

(Kafr Tahla,
Egipte, 1931),

que va rebre el Premi

Internacional Catalunya

de la Generalitat l'any

2003, acudeix aquesta

setmana al Fòrum

Barcelona per parlar

del dret cultural i del

desenvolupament humà.

En aquesta entrevista

en fa un avançament.

Nawal al-Saadawi va néixer al poblet egipci de Kafr Tahla, en una família molt pobra. L'àvia i la mare li van transmetre l'esperit de rebel·lia que mai no ha abandonat. Va lluitar, es va llicenciar en Psiquiatria a la Universitat del Caire i va ser nomenada directora de Salut Pública d'Egipte. Alhora va començar a escriure novel·les sobre la situació de la dona en la cultura àrab. El llibre *El rostre amagat d'Eva* la va llançar a la fama, però també va comportar que les autoritats egípcies la vigilessin dia i nit i que, el 1980, l'empresonessin per atemptar contra l'estat. Nawal al-Saadawi no es va aturar i entre reixes va crear l'Associació Solidària de Dones Àrabs. Després de tres anys de reclusió, va recuperar la llibertat, però llavors va arribar l'amenaça dels radicals islàmics. Tanmateix, res l'atura i res no li fa por, perquè el més important, diu, és mantenir-se fidel a un mateix.

—El primer acte de rebel·lia va ser quan vostè va rebutjar un marit imposat que ni tan sols coneixia?

—Sí, naturalment. Jo he estat una rebel des que era un nena. Jo no em volia casar en absolut, excepte per amor. Si jo estimava l'home, llavors sí que estava disposada a casar-m'hi, però el que tenia clar és que no em casaria només perquè m'havia de casar, perquè així estava esti-

pulat. En veritat, no em volia casar, perquè jo volia ser escriptora, artista, ballarina, cantant i rebel·lar-me contra la institució del matrimoni; contra el sistema social imperant.

—Qui la va convertir en una rebel?

—Sobretot la meva àvia, que era una pagesa analfabeta amb un caràcter de ferro, però també la meva mare. Ambdues em van inculcar les idees que em van convertir en una rebel i, sobretot, ser jo mateixa, en el sentit no solament que no depengués de ningú sinó també que fos capaç de pensar independentment.

—És possible ser dona i rebel en un país islàmic?

—I tant, i això passa més que no et penses. Mira'm a mi. Sóc d'Egipte i sóc originària d'una família molt pobra i sóc rebel, metgessa i escriptora. D'aquesta manera, és tan possible com en qualsevol altre lloc del món.

—Com lluita vostè des d'Egipte?

—La meva única arma és l'escriptura, perquè estic del tot censurada. No em deixen sortir a la televisió i m'han clausurat totes les organitzacions en defensa dels drets de les dones que vaig fundar.

—Però potser vostè és l'excepció?

—No, segur que no. Hi ha milers de dones que són rebels en els països àrabs i islàmics. Pots estar-ne ben segur.

—L'islam restringeix els drets humans?

“Sóc rebel gràcies a la meva àvia, una pagesa analfabeta amb un caràcter de ferro. Ella i la meva mare em van inculcar les idees que em van convertir en una rebel i, sobretot, ser jo mateixa, no sols que no depengués de ningú sinó també que fos capaç de pensar amb independència”

—No pas més que el cristianisme. L'islam, com el cristianisme o el judaisme i com qualsevol altra religió, oprimeix la dona. No hi ha diferències entre una i altra. El que és cert és que la dona també pot ser lliure sota el paraigua d'aquestes religions, perquè no és un problema religiós, la clau de l'opressió cal buscar-la en el sistema econòmic i polític.

—Creu que en l'anomenat Occident la dona és lliure?

—No, segur que no. Perquè a Occident la dona viu en una societat capitalista, que és patriarcal i classista. I la dona no pot ser lliure en un societat capitalista patriarcal. El que hem de fer és canviar el sistema.

—Enguany Amnistia Internacional ha engegat una campanya per denunciar la violència contra les dones. Per exemple, en el que portem d'any, a l'estat espa-

nyol 27 dones han mort a mans dels seus marits o companys. Com s'ho explica?

—Perquè la família és el puntal d'un sistema patriarcal capitalista sustentat exclusivament en el diner i el poder. Vivim en un sistema d'esclavitud que jo anomeno model d'esclavatge postmodern. Només has de veure el que George Bush ha fet a l'Iraq o la política que Ariel Sharon executa a Palestina, on mata gent per la senzilla raó que volen ser lliures. Vivim en una jungla immensa i la família n'és una part. D'aquesta manera és lògic que els marits matin les esposes. És a dir, la família és la unitat primària on es manifesta la violència del sistema polític global, i ambdues estan comunicades.

—Els islamistes l'han amenaçat diverses vegades i l'acusen d'heretge, de profanar l'islam. No li fa por viure a Egipte?

—No, en absolut, perquè penso que tot el món és perillós. Si tu ets rebel, tant és que visquis a Egipte com a qualsevol altre país del món, segur que tindràs problemes i viuràs en perill a tot arreu. L'únic camí és lluitar, encara que el món sigui extremadament perillós per a tots els qui s'atreveixen a buscar la justícia, perquè el món està construït sobre la base de repressions múltiples.

—La rebel·lia infatigable que demostra és el que la manté tan bonica i elegant?

—Oh! De veritat que sóc bonica? Moltes gràcies. Has de saber que quan lluites, quan ets actiu, et sents feliç, perquè et mous amb la gent i sents dins teu que et realitzes. En poques paraules, estic segura que la revolució et fa bonic [esclata a riure].

—Vostè diu que lluita contra el capitalisme, el patriarcat i l'opressió racial i de classe. És una mateixa lluita?

—Home, són qüestions diferents, però no hi ha dubte que estan connectades, perquè estem sotmesos a la dominació del patriarcat, a la de classe i al fanatisme religiós. El senyor George Bush, per exemple, té vincles molt estrets amb l'integrisme cristià i, fins i tot, va mantenir contactes amb els sectors radicals de l'islam, com ara Ossama bin Laden.

—Quina és l'alternativa?

—L'alternativa ets tu, jo i tothom que s'hi vulgui sumar. L'alternativa és el poder de la gent, que és el nou superpoder.

L'imperi nord-americà pot fanfarronejar de la seva capacitat militar, però nosaltres estem construït des de la base el poder de la gent. A l'estat espanyol, els catalans i els bascos es revoltent, nosaltres ho fem a Egipte i tots junts serem capaços de construir un nou pol de poder que serà imparabile. El que hauríem de fer tots els que lluitem per la justícia i la llibertat és potenciar el que ens uneix en comptes d'exaltar el que ens diferencia. Hem d'unir-nos i oblidar les divisions. Això és el més important.

—Però creu que és possible canviar el món?

—I tant que és possible. I no sols això sinó que penso també que nosaltres viurem aquest canvi.

—Percep ja algun símptoma que el món es transforma?

—Naturalment que sí. He assistit als fòrums socials de Porto Alegre i de Bombai i m'he adonat que hi ha moltíssima gent que vol transformar el món. També tenim l'exemple de la resistència a l'Iraq i a Palestina. La gent resisteix i el que hem de fer és encoratjar-los perquè no defalleixin, encara que George Bush digui que els qui s'oposen als seus plans són terroristes. Tots sabem que l'únic terrorista és ell.

—Els partits polítics clàssics poden ser els protagonistes d'aquesta “revolució”?

—Els partits polítics tradicionals, almenys a Egipte, no fan pas gran cosa. Només cal veure que el partit egipci de l'esquerra coopera amb el Govern. Això el desacredita del tot i els ciutadans no se'l creuen. El que necessitem són partits nous liderats per persones joves que aportin saba nova, que treballin a favor del poble i no dels interessos del Govern.

—El Govern francès acaba de prohibir a les nenes musulmanes vestir el vel a les escoles. Què en pensa?

—Estic en contra de tots els vels. No només els religiosos, sinó també, per exemple, del maquillatge, tan estès a les societats occidentals, perquè també és un vel. Quan em cobreixo la cara amb potingues és com si em posés una peça de roba. I aquest és el vel postmodern, que dic jo, i és molt perillós. Però, sens dubte, el més perillós és el que cobreix la ment, que afecta tant les dones com els

ORICOL CLAUJERA

“No em considero comunista, però sóc socialista, i per ser més precisos, em defineixo com una feminista socialista històrica, que s’oposa a l’opressió de classe i de gènere, i que lluita contra la pobresa, el capitalisme i el neocolonialisme.

homes d’arreu del món. Perquè els mitjans de comunicació i el sistema d’educació el que persegueixen, precisament, és ofuscar i infantilitzar la gent.

— Quin és el camí que han de prendre les dones per alliberar-se?

— Lluitar, lluitar i lluitar. Però no individualment, sinó totes organitzades, perquè és l’organització la que atorga poder polític. Tanmateix, no sols ho han de fer les dones, sinó que nosaltres hauríem de lluitar de la mà dels homes, perquè tots tenim el mateix enemic.

— Es defineix com a comunista?

— No em considero de comunista, però sóc socialista, i per ser més precisos, em defineixo com una feminista socialista històrica, que s’oposa a l’opressió de classe i de gènere, i que lluita contra la pobresa, el capitalisme i el neocolonialisme.

— Creu en Déu?

— Crec en la justícia, perquè considero que Déu és justícia, però no fora de mi,

sinó dins meu. Per què li diu Déu? Déu és el símbol de la justícia, la llibertat i l’amor. És a dir, Déu és la consciència humana que lluita contra l’opressió.

“George Bush té vincles molt estrets amb l’integrisme cristià i, fins i tot, va mantenir contactes amb els radicals de l’islam, com ara Bin Laden”

— A què atribueix que els islamistes radicals hagin adquirit tant poder?

— A Egipte, els responsables de l’avenç dels islamistes radicals són els EUA i l’ex president Sadat. Ronald Reagan i George Bush pare van encoratjar els grups islamistes radicals perquè lluitessin contra la Unió Soviètica a l’Afganistan. I els nord-americans són els responsables d’haver creat Bin Laden, i també van donar suport als talibans a l’Afganistan.

— És possible que els grups islamistes progressistes arribin alguna vegada al poder?

— No ho sé, però estic segura que el futur serà per a aquests moviments, perquè a la gent el fanatisme o el fonamentalisme religiós no la convenç, sinó que cada vegada més aposta per la justícia i la llibertat.

Víctor Reixach